

อาจารย์ที่ปรึกษา

1. คุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาที่ดี ควรมีดังนี้

(บางส่วนคัดจากหนังสือระบบอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัย สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย กองบริการการศึกษา)

- มีมนุษยสัมพันธ์ดี
- มีความรับผิดชอบดี
- ใจกว้างและรับฟังความคิดเห็นของนักศึกษา
- มีความรู้กว้างขวางและทันเหตุการณ์ด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง
- มีความจริงใจและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
- มีเหตุผลและมีความสามารถในการแก้ปัญหา
- มีความเมตตากรุณา
- ไวต่อการรับรู้และเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้รวดเร็ว
- มีหลักจิตวิทยาในการให้การปรึกษา และมีจรรยาบรรณอาจารย์ที่ปรึกษา
- มีความประพฤติเหมาะสมที่จะเป็นแบบอย่างที่ดีได้
- ต้องรู้บทบาทและหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นอย่างดี
- มีประสบการณ์ในหน้าที่งานอาจารย์ที่ปรึกษา

2. จรรยาบรรณของอาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาต้องยึดมั่นในจรรยาบรรณของอาจารย์ที่ปรึกษาดังนี้

- อาจารย์ที่ปรึกษาต้องคำนึงถึงสวัสดิภาพของนักศึกษาโดยจะไม่กระทำการใด ๆ ที่จะก่อให้เกิดผลเสียหายแก่นักศึกษาอย่างไม่เป็นธรรม
- อาจารย์ที่ปรึกษาต้องรักษาข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวของนักศึกษาในความดูแลให้เป็นความลับ
- อาจารย์ที่ปรึกษาต้องพยายามช่วยเหลือนักศึกษาจนสุดความสามารถ (ภายในขอบเขตความสามารถของตน) หากมีปัญหาใดที่เกินความสามารถที่จะช่วยเหลือได้ ก็ควรแนะนำนักศึกษาผู้นั้นไปรับบริการจากบุคคลากรอื่น เช่น นักแนะแนว แพทย์ จิตแพทย์ และนักกฎหมาย เป็นต้น
- อาจารย์ที่ปรึกษาไม่ควรวิพากษ์วิจารณ์บุคคลหรือสถาบันใด ให้นักศึกษาฟังในทางที่ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียแก่บุคคลหรือสถาบันนั้น ๆ
- อาจารย์ที่ปรึกษาต้องเป็นผู้ที่มีความประพฤติที่เหมาะสมตามจรรยาแห่งวิชาชีพในสาขาที่ตนสอน และมีศีลธรรมจรรยาที่ต้งามเพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักศึกษา

3. หน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.1 ด้านวิชาการ

- ให้การปรึกษาแนะนำนักศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรและการเลือกกระบวนวิชาเรียน
- ให้คำแนะนำนักศึกษาเกี่ยวกับการลงทะเบียนเรียนกระบวนวิชาเรียน
- ควบคุมการลงทะเบียนเรียนของนักศึกษา ให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับ
- ให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาเพื่อเลือกวิชาเอก - โท และการวางแผนการศึกษาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- ให้คำแนะนำนักศึกษาเกี่ยวกับวิธีการเรียน การค้นคว้า
- ติดตามผลการเรียนของนักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ
- ทักท้วงการลงทะเบียนเรียนบางกระบวนวิชาของนักศึกษาเมื่อพิจารณาเห็นว่าลงทะเบียนเรียนกระบวนวิชานั้นๆ ไม่เหมาะสม
- ให้คำปรึกษาแนะนำหรือตักเตือน เมื่อผลการเรียนของนักศึกษาต่ำลง
- ให้คำปรึกษาแนะนำและช่วยเหลือนักศึกษา เพื่อการแก้ไขอุปสรรค ปัญหาในการเรียนกระบวนวิชาต่าง ๆ
- ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคำนวณค่าลำดับชั้นสะสมเฉลี่ยของนักศึกษา
- ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการศึกษาต่อในระดับสูง และการประกอบอาชีพ
- การนำนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมด้านวิชาการระดับเสริมหลักสูตรทั้งภายในและภายนอกประเทศ

3.2 ด้านบริการและพัฒนานักศึกษา

- ให้คำแนะนำเกี่ยวกับระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ และบริการต่างๆ ของมหาวิทยาลัยและชุมชน
- ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาส่วนตัว ได้แก่ ปัญหาสุขภาพอนามัย ทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต
- ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาสังคม เช่น ปัญหาการปรับตัวในมหาวิทยาลัย และปัญหาการคบเพื่อน
- ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลิกภาพ ความประพฤติ และจริยธรรม
- ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาด้านอาชีพ ได้แก่ การให้ข้อมูลในแง่มุมต่างๆ เช่น ลักษณะของงาน สภาพแวดล้อมของงาน ตลาดแรงงาน ตลอดจนจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพที่นักศึกษากำลังศึกษาอยู่
- ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา

3.3 ด้านอื่น ๆ

- พิจารณาคำร้องต่าง ๆ ของนักศึกษาและดำเนินการให้ถูกต้องตามระเบียบ

- ประสานงานกับอาจารย์ผู้สอน และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับคณะ กองพัฒนานักศึกษาและสำนักทะเบียนและประมวลผล เพื่อช่วยเหลือและ เพื่อประโยชน์ของนักศึกษา
- กำหนดเวลาให้นักศึกษาเข้าพบ เพื่อขอคำปรึกษาหรือขอคำแนะนำอย่างสม่ำเสมอ
- เก็บข้อมูลรายละเอียดของนักศึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบเพื่อใช้กับระเบียบ สละสมของนักศึกษา
- สร้างสัมพันธภาพ และความเข้าใจอันดีระหว่างนักศึกษา อาจารย์ คณะ และมหาวิทยาลัย
- ให้การรับร่อนักศึกษา เมื่อนักศึกษาต้องการนำไปแสดงเป็นหลักฐานสำคัญต่อไป
- บ้อนข้อมูลย้อนกลับ (FEEDBACK) มายังผู้บริหารเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ของนักศึกษา
- ชี้แจงให้นักศึกษาเข้าใจหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษา และหน้าที่ของนักศึกษา ต่ออาจารย์ที่ปรึกษา
- ในกรณีที่นักศึกษาแต่งกายไม่เรียบร้อยหรือมีความประพฤติไม่เหมาะสม อาจารย์ที่ปรึกษาต้องตักเตือน

4. ข้อปฏิบัติของอาจารย์ที่ปรึกษา

4.1 ข้อปฏิบัติโดยทั่วไป

- ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับข้อบังคับ ระเบียบ บริการต่างๆ ของมหาวิทยาลัย วิธีดำเนินการ ข้อมูลในแฟ้มต่าง ๆ เพื่อให้มีความพร้อมในการให้การปรึกษา แนะนำนักศึกษา
- นัดพบนักศึกษาในความดูแลทั้งหมดก่อนวันลงทะเบียนต้นภาคการศึกษา เพื่อทำความรู้จักนักศึกษาและซักซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติ และระเบียบต่าง ๆ
- นัดพบนักศึกษาในความดูแลทั้งหมด เมื่อทราบผลการสอบกลางภาค (MIDTERM) เพื่อทราบและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของนักศึกษา
- ติดตารางเวลา (OFFICE HOUR) ไว้ที่ทำงาน เพื่อให้ให้นักศึกษาเข้าพบได้
- ให้ความสนใจเป็นพิเศษแก่นักศึกษาในโครงการพิเศษหรือนักศึกษาที่มีปัญหา ด้านต่าง ๆ
- สนใจติดตามข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ในมหาวิทยาลัย เพื่อนำมาใช้เป็น ข้อมูลในการให้คำปรึกษาแนะนำนักศึกษา
- สนใจติดตามข่าวสังคม เศรษฐกิจและการเมือง เพื่อให้ทันเหตุการณ์ทันสมัยอยู่เสมอ
- สนใจที่จะพัฒนาตนเอง ทั้งในด้านเทคนิคในการให้การปรึกษาและด้านอื่นๆ
- ปฏิบัติตามจรรยาบรรณอาจารย์ที่ปรึกษา

4.2 ข้อปฏิบัติเฉพาะกรณี

ก. การลงทะเบียนกระบวนวิชา

- อาจารย์ที่ปรึกษาควรนัดนักศึกษาในความดูแลมาพบก่อนการลงทะเบียนเพื่อปรึกษาหารือ ให้คำแนะนำชี้แจงเกี่ยวกับการลงทะเบียนกระบวนวิชา
- อาจารย์ที่ปรึกษาต้องติดตามผลการลงทะเบียนของนักศึกษาทาง Internet
- อาจารย์ที่ปรึกษาต้องตรวจสอบจำนวนหน่วยกิตที่นักศึกษาลงทะเบียนให้ถูกต้องตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัยว่าด้วยการศึกษา

ข. การเพิ่มและการถอนกระบวนวิชา

- อาจารย์ที่ปรึกษาควรตรวจสอบว่าการเพิ่มและการถอนกระบวนวิชานั้นถูกต้องตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยหรือถามถึงสาเหตุของการเพิ่ม-ถอนกระบวนวิชานั้น ๆ และให้คำแนะนำทาง Internet

ค. ทุนการศึกษา

- อาจารย์ที่ปรึกษาควรสอบถามความต้องการทุนการศึกษาของนักศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับความจำเป็นที่ต้องให้ความช่วยเหลือ และบันทึกข้อมูลเหล่านั้นไว้เพื่อให้สามารถใช้ได้ทันที
- พิจารณาคัดเลือกจัดอันดับนักศึกษาที่สมควรได้รับทุนการศึกษา เพื่อเสนอขอรับทุนการศึกษา และแจ้งข้อมูลให้ผู้เกี่ยวข้องทราบเพื่อดำเนินการต่อไป

ง. ปัญหาของนักศึกษา

- แนะนำให้นักศึกษาในความดูแลไปใช้บริการที่งานแนะแนว กองพัฒนา นักศึกษา เมื่อนักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับการเลือกอาชีพ การเลือกสาขาวิชาเอกหรือปัญหาด้านส่วนตัวที่ลึกซึ้ง

5. เทคนิคในการให้การปรึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาต้องมีเทคนิคการสร้างสัมพันธภาพเพื่อให้นักศึกษารู้สึกว่าอาจารย์ที่ปรึกษาให้ความอบอุ่น เป็นกันเอง และเป็นທີ່พึ่งทางใจของเขาได้

5.1 เทคนิคในการสร้างสัมพันธภาพ มีดังต่อไปนี้

- สร้างบรรยากาศที่เป็นมิตร อบอุ่น ยิ้มแย้มแจ่มใส
- เปิดเผย ไม่มีลับลมคมใน
- มีความสนใจ มีความเมตตากรุณา
- มีความจริงใจและปฏิบัติตนอย่างเสมอต้นเสมอปลาย
- ยอมรับทั้งคุณค่าและความแตกต่างของบุคคล
- พยายามทำความเข้าใจทั้งความรู้สึก ปัญหาและความต้องการของนักศึกษา
- ให้ความช่วยเหลือนักศึกษาอย่างจริงจังและจริงใจ

5.2 การให้คำแนะนำและการปรึกษา

- การให้คำแนะนำ (ADVISING) เป็นวิธีที่อาจารย์ที่ปรึกษาให้การช่วยเหลือแก่นักศึกษามากที่สุด สิ่งที่อาจารย์ที่ปรึกษานำนักศึกษามักจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกฎระเบียบหรือวิธีปฏิบัติที่ใช้กันอยู่เป็นประจำ เช่น การลงทะเบียนเรียน การเพิ่มถอนกระบวนวิชาเรียน หรือปัญหาเล็กน้อยที่อาจารย์ที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะและประสบการณ์มากกว่า นักศึกษา อาจให้คำแนะนำเพื่อให้นักศึกษาสามารถแก้ปัญหาได้ การให้คำแนะนำให้เหมาะสมกับปัญหาที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์อย่างรุนแรง ปัญหาบุคลิกภาพหรือปัญหาที่ต้องตัดสินใจเลือกทำอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น การเลือกอาชีพ การเลือกสาขาวิชาเอก เป็นต้น

- การปรึกษา (COUNSELING) เป็นกระบวนการช่วยเหลือให้นักศึกษาเข้าใจตนเอง สภาพแวดล้อม และปัญหาที่เผชิญอยู่ สามารถใช้ความเข้าใจดังกล่าวมาแก้ปัญหาหรือตัดสินใจเลือกเป้าหมายในการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมกับตัวเองและเพื่อการปรับตัวที่ดีในอนาคต

เทคนิคในการให้การปรึกษาที่สำคัญที่อาจารย์ที่ปรึกษาคควรทราบ มีดังต่อไปนี้

- การฟัง (LISTENING) ในที่นี้เป็นการฟังที่แสดงความสนใจต่อนักศึกษา เป็นการตั้งใจฟังด้วยหูต่อคำพูด และใช้สายตาสังเกตท่าทางและพฤติกรรมเพื่อให้ทราบว่าจะอะไรเกิดขึ้นแก่นักศึกษา เทคนิคในการฟังนี้ประกอบด้วย การใส่ใจ ซึ่งมีพฤติกรรมที่ประกอบด้วย การประสานสายตา การวางท่าทางอย่างสบาย การใช้มือประกอบการพูดที่แสดงถึงความสนใจต่อนักศึกษา ในการฟังนี้ บางครั้งอาจารย์ที่ปรึกษาอาจจะท่อนข้อความหรือตีความให้กระจ่างชัดหรือถามคำถามเพื่อให้ทราบถึงปัญหาและความต้องการของนักศึกษา

- การนำ (LEADING) เป็นการกระตุ้นให้นักศึกษาซึ่งบางครั้งไม่กล้าพูดได้พูดออกมา การนำจึงเป็นการกระตุ้นให้นักศึกษาสำรวจหรือแสดงออกถึงความรู้สึก ทศตนคติ ค่านิยมหรือพฤติกรรมของตน

- การสะท้อนกลับ (REFLECTING) เป็นการช่วยทำให้นักศึกษาเข้าใจตนเอง คือ เข้าใจความรู้สึก ประสบการณ์หรือปัญหาได้ถูกต้องยิ่งขึ้น

- การสรุป (SUMMARIZATION) คือ การที่อาจารย์ที่ปรึกษารวบรวมความคิดและความรู้สึกที่สำคัญ ๆ ที่นักศึกษาแสดงออก การสรุปจึงเป็นการให้นักศึกษาได้สำรวจความคิดและความรู้สึกของตนเองให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

- การให้ข้อมูล (INFORMING) เป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยให้นักศึกษาเข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อมได้ดียิ่งขึ้น ข้อมูลที่จำเป็นในการปรึกษา ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษา ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพและข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของสังคม ข้อมูลดังกล่าวจะช่วยให้ นักศึกษาสามารถตัดสินใจ หรือเห็นผู้ทางในการแก้ปัญหา

- การให้กำลังใจ (ENCOURAGEMENT) เมื่อมีปัญหา นักศึกษาส่วนใหญ่ที่มาพบอาจารย์ที่ปรึกษา มักมีความรู้สึกท้อแท้ ขาดความมั่นใจ อาจารย์ที่ปรึกษาจึงควรช่วยกระตุ้นให้กำลังใจให้นักศึกษาล้าลู่ปัญหา เกิดความมั่นใจและพร้อมที่จะแก้ไข้ปัญหา

- การเสนอแนะ (SUGGESTION) ในบางกรณีอาจารย์ที่ปรึกษาอาจเสนอความคิดเห็นที่เหมาะสม เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาให้แก่นักศึกษา การเสนอแนะดังกล่าวควรเปิดโอกาสให้นักศึกษา ได้ใช้เหตุผลของตนเองให้มากที่สุด เพื่อให้สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง

เทคนิคในการให้การศึกษาดังกล่าวเป็นเทคนิคในการให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยา ซึ่งต้องมีการศึกษาอบรมและมีการฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความรู้ความชำนาญ จึงจะสามารถแก้ไขปัญหาของนักศึกษาได้อย่างกว้างขวาง อาจารย์ที่ปรึกษาที่มีได้ฝึกอบรมมาทางด้านนี้โดยเฉพาะ แต่มีหน้าที่ต้องช่วยเหลือนักศึกษา จึงต้องศึกษาและฝึกหัดเทคนิคดังกล่าวเพื่อให้เกิดความรู้ความชำนาญพอสมควร อย่างไรก็ตามปัญหาของนักศึกษาบางอย่างเป็นปัญหาที่แก้ไขได้ยากหรือการแก้ไขต้องใช้เวลา เช่น ปัญหาที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ ปัญหาครอบครัว เช่น การขัดแย้งระหว่างบิดามารดา อาจารย์ที่ปรึกษาควรช่วยให้นักศึกษายอมรับสภาพและหาทางคลี่คลายปัญหาต่อไป ในขณะที่มีปัญหา นักศึกษาอาจมีอาการเก็บกดอยู่ อาจารย์ที่ปรึกษาจึงควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ระบายอารมณ์หรือความรู้สึกโดยเป็นผู้ฟังที่ดี ควรให้กำลังใจ ให้ความอบอุ่น และใช้เทคนิคที่ได้กล่าวมาแล้ว ก็จะสามารถช่วยเหลือนักศึกษาได้มากพอสมควร ถ้านักศึกษามีปัญหาที่เกี่ยวกับอารมณ์ หรือปัญหาการเลือกอาชีพ การเลือกสาขาวิชา หรือปัญหาที่เกี่ยวกับการตัดสินใจที่สำคัญมาก อาจารย์ที่ปรึกษาควรแนะนำให้นักศึกษาไปขอรับความช่วยเหลือจากผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ เช่น นักแนะแนวที่กองพัฒนานักศึกษา ก็จะเป็นการช่วยเหลือที่เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษามาก

